

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

สำหรับงานวิจัยเรื่อง การสำรวจทัศนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้วิชาต่างๆภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ของนักวิชาการและผู้บริหารองค์การภาครัฐ:กรณีศึกษาองค์การภาครัฐจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ 2 ประการหลัก ๆ คือ (1) เพื่อต้องการทราบทัศนะของนักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีต่อขอบข่ายของสาขาวิชาทั้งในเชิงวิชาการและการนำไปประยุกต์ใช้ และ (2) เพื่อต้องการทราบว่าวิชาหลักใดภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะของผู้ใช้บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในงานจริง ใช้การวิจัยเอกสารโดยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากวรรณกรรมของนักวิชาการรวม 6 ท่าน จากนั้นนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สอบถามกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ นักวิชาการหรืออาจารย์ผู้สอนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 16 คน จากการสุ่มตามเกณฑ์ 3 เกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการทำงาน ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ กลุ่มที่สอง คือ ผู้บริหารองค์การภาครัฐของจังหวัดนนทบุรี จาก 3 ส่วนราชการหลัก คือ ส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวม 15 คน ดังนั้นจึงมีกลุ่มตัวอย่างรวม 31 คน

5.1 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนที่หนึ่ง ทัศนะของนักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีต่อขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งแบ่งการรายงานผลการวิจัยเป็น 2 ส่วนย่อย คือ

- (1) ทัศนะของนักวิชาการที่มีต่อขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ในเชิงวิชาการ นักวิชาการทั้งหมดเริ่มต้นด้วยการระบุนิยามหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ จากนั้นเมื่อต้องตอบว่าขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ประกอบด้วยวิชาหลักใดบ้าง นักวิชาการได้ให้คำตอบไว้ 2 รูปแบบ คือไม่ระบุว่าจำต้องแบ่งเป็นรายวิชาหลัก (ร้อยละ 25) อย่างไรก็ตามก็มีส่วนใหญ่ ร้อยละ 75 ได้แบ่งขอบข่ายเป็นวิชาหลักต่างๆ ส่วนเมื่อต้องการกล่าวถึงจุดเน้นของแต่ละวิชา นักวิชาการจะตอบปัญหาโดยการแยกวิชาหลักต่างๆเหล่านั้นให้เป็นวิชาย่อยทั้งสิ้น จะมีบางส่วนเท่านั้นที่จะระบุจุดเน้นของวิชาเหล่านั้นใน

ลักษณะที่เป็นอนาคตของลักษณะวิชา สำหรับวิชาที่น่าจะมีความสำคัญมากที่สุดในเชิงวิชาการ นักวิชาการมีความเห็นแบ่งเป็น 2 ส่วนเท่าๆกัน คือ ไม่สามารถระบุได้ ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งเห็นว่า วิชาที่มีความสำคัญมากที่สุด ก็คือ หลักสูตรประสาทนศาสตร์ สำหรับคำถามที่ว่าจะมีวิชาใดที่ลดความสำคัญลงในปัจจุบัน นักวิชาการได้สรุปค่อนข้างตรงกันว่า ไม่น่าจะมีวิชาใดที่หมดหรือลดความสำคัญลงมีแต่จะเพิ่มความสำคัญมากขึ้น

(2) ทศนะของนักวิชาการที่มีต่อขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ในเรื่องการนำวิชาต่างๆไปประยุกต์ใช้ นักวิชาการตอบค่อนข้างตรงกันว่าไม่มีขอบข่ายใดที่มีความสำคัญมากที่สุด แต่วิชาที่น่าจะมีความสำคัญมาก คือ นโยบายสาธารณะ สำหรับวิชาที่มีความสำคัญรองๆลงมา นักวิชาการมีความเห็นแบ่งเป็น 2 ฝ่ายเท่าๆกัน โดยฝ่ายแรกเน้นที่องค์ความรู้เดิม เช่น ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ องค์การและการจัดการ การเงินการคลัง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าคือวิชาใหม่ๆ เช่น การจัดการภาครัฐแนวใหม่ เทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ การบริหารการจัดการเฉพาะเรื่อง เป็นต้น ทั้งนี้โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (15 ท่าน จาก 16 ท่าน) เห็นว่าวิชาต่างๆภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้มาก แต่ก็ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะไว้ 3 ประเด็นคำตอบหลัก ประกอบด้วย การนำวิชาต่างๆไปประยุกต์ใช้จำเป็นต้องให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย (ร้อยละ 62.5) ข้อเสนอให้นำวิชาต่างๆให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และมีการเสนอแนะให้มีการขยายขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ให้กว้างขวางมากขึ้น (2 ประเด็นคำตอบหลังคิดเป็นประเด็นละ 18.75 เท่าๆกัน)

ส่วนที่สอง ทศนะของผู้ใช้บัณฑิตศึกษารัฐประศาสนศาสตร์เกี่ยวกับนำวิชาภายใต้ขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งการรายงานผลการวิจัยเป็น 2 ส่วนย่อย คือ

(1) ทศนะของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ในเชิงวิชาการ พบว่าผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้บริหารองค์การภาครัฐมีคำตอบถึงการให้ความหมาย หรือองค์ความรู้ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ เป็น 2 ลักษณะเด่นๆ เท่าๆ กัน คือ แนวคิดที่พัฒนาไปสู่ทฤษฎีด้านการบริหารประเทศ และความรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะในเรื่องการให้บริการสาธารณะ สำหรับขอบข่ายจากการให้ความหมายดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามด้วยการแยกย่อยเป็นวิชาหลักๆ จำนวน 12 วิชา โดยวิชาหลักที่ผู้ตอบตอบมากที่สุดมีจำนวนเท่ากัน 2 วิชา คือ วิชาการเมืองและนโยบายสาธารณะ และทฤษฎีองค์การและพฤติกรรมองค์การ

(2) ทศนะของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ในเรื่องการนำวิชาต่างๆ เหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ กลุ่มตัวอย่างตอบว่าวิชาหลักที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ วิชาการเมืองและนโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 47) สำหรับวิชาที่มีความสำคัญรองๆ ลงมาส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ตอบว่าคือ

วิชาเทคนิคทางการบริหาร ทั้งนี้โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (13 คนจาก 15 คน) ร้อยละ 87 ตอบว่าวิชาต่าง ๆ ภายใต้อบรมข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์สามารถนำไปประยุกต์ใช้มาก ส่วนข้อเสนอแนะในเรื่องการนำวิชาต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ กลุ่มตัวอย่าง (มีผู้ตอบจำนวน 10 คน จาก 15 คน) ตอบเป็น 3 ลักษณะคือ มีข้อเสนอว่าควรมีการขยายขอบข่ายให้ครอบคลุมการแก้ปัญหาในระดับที่กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะปัญหาในระดับประเทศ (ร้อยละ 50 หรือ 5 คน) เสนอให้มีการเพิ่มหรือขยายขอบข่ายเช่นเดียวกัน แต่มุ่งเน้นที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับจุลภาค และเสนอให้สอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและความถูกต้องไว้ในทุกขอบข่าย

5.2 อภิปรายผล

สำหรับการอภิปรายผลถึงแม้จะมีการรายงานผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ ทักษะของนักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีต่อขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ และ ทักษะของผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์เกี่ยวกับนำวิชาภายใต้อบรมของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการอภิปรายผลงานวิจัยจึงกล่าวถึง 2 หัวข้อดังกล่าวเป็นหลัก อย่างไรก็ตามก็ได้เพิ่มเติมประเด็นการอภิปรายโดยสังเคราะห์ภาพรวมขอบข่ายของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับประเด็นขอบข่ายที่ต้องมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มทั้งสอง

(1) ประเด็นทักษะของนักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีต่อขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์

ดังที่ได้กล่าวถึงผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะของนักวิชาการในประเด็นขอบข่ายของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ว่าจะเริ่มต้นด้วยการระบุนิยามของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ว่าประเด็นขอบข่ายของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับประเด็นการให้ความหมายของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากความหมายของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ยังไม่อาจระบุได้อย่างชัดเจน รวมถึงความเป็นสหวิทยาการของวิชาที่ทำให้ขอบข่ายหรือในที่นี้ที่หมายถึงวิชาย่อย ๆ ภายใต้อบรมวิชาการเหล่านั้นซึ่งยังไม่สามารถระบุหรือชี้ชัดลงได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้รัฐประศาสนศาสตร์ยังหมายรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐด้วย (ความหมายของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของกิจกรรม - ผู้วิจัย) ซึ่งยิ่งทำให้ความหมายของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์กว้างขวางไปอีกมากและแน่นอนว่าย่อมส่งผลต่อขอบข่ายที่กว้างขวางตามไปด้วย สำหรับประเด็นต่อมาคือถ้าจะอนุมานหรือพิจารณาว่าการศึกษาขอบข่ายของข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ คือความสามารถในการระบุวิชาหลักต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ได้นั้น ผลการวิจัยปรากฏเป็น 2 รูปแบบคือ ถึงแม้จะมีการตอบอยู่บ้างว่าไม่สามารถระบุว่าเป็นวิชาหลัก

ใดบ้างก็ตามที แต่ส่วนใหญ่คำตอบของนักวิชาการยังคงเป็นไปตามจารีตทางวิชาการของรัฐ ประศาสนศาสตร์ที่แบ่งขอบข่ายตามวิชาหลัก ๆ ซึ่งคำตอบดังกล่าวเป็นลักษณะที่เรียกว่าเป็นเสียง ส่วนมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเกิดจาก 2 สาเหตุหลัก คือ การยึดถือจารีตทางวิชาการแบบ ดั้งเดิมของนักวิชาการไทยที่น่าจะเกิดจากค่านิยมทางวิชาการด้านนี้ที่ยังคงใช้กันสืบทอดกันมาเป็น ระยะเวลาานาน และหลักสูตรการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ก็ยังคงมีลักษณะเช่นนั้น ซึ่งจะพบได้ว่า มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนรัฐประศาสนศาสตร์เกือบทั้งหมดได้มีการแบ่งสาขาตามวิชาหลัก ทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงจุดเน้นของแต่ละวิชานักวิชาการจึงได้ตอบในลักษณะเดียวกันว่าการจะ ทราบจุดเน้นของวิชาหลักต่าง ๆ เหล่านั้นได้ก็ด้วยวิธีการแยกวิชาหลักต่าง ๆ เหล่านั้นให้เป็นวิชา ย่อย ๆ อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเนื่องมาจากแต่ละวิชาหลักก็มีความเป็นวิชาหรือศาสตร์ของ ตนเองทั้งสิ้น ทำให้การจะระบุจุดเน้นของแต่ละวิชาหลักเหล่านั้นจึงจำต้องกระทำโดยวิธีการ เดียวกับการเข้าใจขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ก็ต้องแบ่งแยกย่อยประเด็นสำคัญอีกทอดหนึ่ง เสมอ

สำหรับวิชาภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ที่น่าจะมีความสำคัญมากที่สุด在今 วิชาการที่นักวิชาการมีความเห็นแบ่งเป็น 2 ฝ่ายเท่า ๆ กันคือ ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าไม่สามารถ ระบุได้ และส่วนหนึ่งยังเห็นว่าน่าจะเป็นวิชาหลักรัฐประศาสนศาสตร์นั้นผู้วิจัยเห็นว่าแม้จะเป็น คำตอบที่ดูเหมือนจะแตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะพบว่าการที่ไม่สามารถระบุได้ว่าวิชา หลักใดสำคัญที่สุด มีนัยว่าวิชาต่าง ๆ มีความสำคัญเท่าเทียมกันนั่นเอง และแม้วิชาหลักรัฐ ประศาสนศาสตร์จะเป็นคำตอบที่ดูเป็นอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ดังที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่าหลักรัฐประศาสน ศาสตร์ เป็นวิชาที่กล่าวถึงความครอบคลุมของวิชาหลักต่าง ๆ ภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้งหมด ซึ่งทำให้เห็นว่าคำตอบทั้งสองมิได้มีความแตกต่างกันเลย และคำถามต่อเนื่องคือ วิชาใด น่าจะลดความสำคัญในปัจจุบัน การตอบจึงมีลักษณะที่คล้อยตามกับวิธีการตอบในประเด็นก่อน หน้านี้ คือ ไม่มีวิชาใดที่หมดหรือลดความสำคัญลงมีแต่จะเพิ่มความสำคัญมากขึ้น ซึ่งก็ย่อม หมายความว่า แต่ละวิชามีความสำคัญในตัวเอง อันเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นสหวิชาการของ รัฐประศาสนศาสตร์นั่นเอง

สำหรับทัศนะของนักวิชาการที่มีต่อขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ในส่วนที่สอง คือ เรื่องการนำวิชาต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้พบว่าโดยส่วนใหญ่ นักวิชาการเห็นว่าไม่มีขอบข่ายใดที่มี ความสำคัญมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเกิดจากการมองตามแนวคิดทางวิชาการว่าทุกขอบข่ายน่าจะ มีความเท่าเทียมกันมากกว่า อย่างไรก็ตามเมื่อต้องกล่าวถึงวิชาที่น่าจะมีความสำคัญมากที่สุด คำตอบค่อนข้างตรงกันก็คือ วิชานโยบายสาธารณะ เพราะน่าจะเป็นดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ แล้วว่า “นโยบายสาธารณะน่าจะเป็นขอบข่ายที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นขอบข่ายที่อุดช่องว่างระหว่าง ทฤษฎีและการปฏิบัติมากที่สุด” แต่เมื่อต้องระบุวิชาที่มีความสำคัญรอง ๆ ลงมาได้มีคำตอบเป็น 2 ฝ่ายกล่าวคือเน้นที่องค์ความรู้เดิม ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเน้นที่วิชาหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งนี้น่าจะ

ใดบ้างก็ตามที แต่ส่วนใหญ่คำตอบของนักวิชาการยังคงเป็นไปตามจารีตทางวิชาการของรัฐ ประศาสนศาสตร์ที่แบ่งขอบข่ายตามวิชาหลัก ๆ ซึ่งคำตอบดังกล่าวเป็นลักษณะที่เรียกว่าเป็นเสียง ส่วนมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเกิดจาก 2 สาเหตุหลัก คือ การยึดถือจารีตทางวิชาการแบบ ดั้งเดิมของนักวิชาการไทยที่น่าจะเกิดจากตำราทางวิชาการด้านนี้ที่ยังคงใช้กันสืบทอดกันมาเป็น ระยะเวลาานาน และหลักสูตรการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ก็ยังคงมีลักษณะเช่นนั้น ซึ่งจะพบได้ว่า มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนรัฐประศาสนศาสตร์เกือบทั้งหมดได้มีการแบ่งสาขาตามวิชาหลัก ทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงจุดเน้นของแต่ละวิชานักวิชาการจึงได้ตอบในลักษณะเดียวกันว่าการจะ ทราบจุดเน้นของวิชาหลักต่าง ๆ เหล่านั้นได้ก็ด้วยวิธีการแยกวิชาหลักต่าง ๆ เหล่านั้นให้เป็นวิชา ย่อย ๆ อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเนื่องมาจากแต่ละวิชาหลักก็มีความเป็นวิชาหรือศาสตร์ของ ตนเองทั้งสิ้น ทำให้การจะระบุจุดเน้นของแต่ละวิชาหลักเหล่านั้นจึงจำต้องกระทำโดยวิธีการ เดียวกับการเข้าใจขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ก็ต้องแบ่งแยกย่อยประเด็นสำคัญอีกทอดหนึ่ง เสมอ

สำหรับวิชาภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ที่น่าจะมีความสำคัญมากที่สุด在今 วิชาการที่นักวิชาการมีความเห็นแบ่งเป็น 2 ฝ่ายเท่า ๆ กันคือ ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าไม่สามารถ ระบุได้ และส่วนหนึ่งยังเห็นว่าน่าจะเป็นวิชาหลักรัฐประศาสนศาสตร์นั้นผู้วิจัยเห็นว่าแม้จะเป็น คำตอบที่ดูเหมือนจะแตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะพบว่าการที่ไม่สามารถระบุได้ว่าวิชา หลักใดสำคัญที่สุด มีนัยว่าวิชาต่าง ๆ มีความสำคัญเท่าเทียมกันนั่นเอง และแม้วิชาหลักรัฐ ประศาสนศาสตร์จะเป็นคำตอบที่ดีเป็นอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ดังที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่าหลักรัฐประศาสน ศาสตร์ เป็นวิชาที่กล่าวถึงความครอบคลุมของวิชาหลักต่าง ๆ ภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้งหมด ซึ่งทำให้เห็นว่าคำตอบทั้งสองมิได้มีความแตกต่างกันเลย และคำถามต่อเนื่องคือ วิชาใด น่าจะลดความสำคัญในปัจจุบัน การตอบจึงมีลักษณะที่คล้อยตามกับวิธีการตอบในประเด็นก่อน หน้านี้ คือ ไม่มีวิชาใดที่หมดหรือลดความสำคัญลงมีแต่จะเพิ่มความสำคัญมากขึ้น ซึ่งก็ย่อม หมายความว่า แต่ละวิชามีความสำคัญในตัวเอง อันเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นสหวิชาการของ รัฐประศาสนศาสตร์นั่นเอง

สำหรับทัศนะของนักวิชาการที่มีต่อขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ในส่วนที่สอง คือ เรื่องการนำวิชาต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้พบว่าโดยส่วนใหญ่ นักวิชาการเห็นว่าไม่มีขอบข่ายใดที่มี ความสำคัญมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเกิดจากการมองตามแนวคิดทางวิชาการว่าทุกขอบข่ายน่าจะ มีความเท่าเทียมกันมากกว่า อย่างไรก็ตามเมื่อต้องกล่าวถึงวิชาที่น่าจะมีความสำคัญมากที่สุด คำตอบค่อนข้างตรงกันก็คือ วิชานโยบายสาธารณะ เพราะน่าจะเป็นดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ แล้วว่า “นโยบายสาธารณะน่าจะเป็นขอบข่ายที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นขอบข่ายที่อุดช่องว่างระหว่าง ทฤษฎีและการปฏิบัติมากที่สุด” แต่เมื่อต้องระบุวิชาที่มีความสำคัญรอง ๆ ลงมาได้มีคำตอบเป็น 2 ฝ่ายกล่าวคือเน้นที่องค์ความรู้เดิม ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเน้นที่วิชาหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งนี้น่าจะ

พิจารณาความหมายตามรูปศัพท์ของคำว่า public แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าการให้ความหมายดังกล่าวเป็นการแยกตอบของกลุ่มตัวอย่างซึ่งอาจพิจารณาได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมิได้มีเข้าใจความหมายของคำว่ารัฐประศาสนศาสตร์หรือ public administration อย่างเป็นองค์รวม ทั้งนี้บางส่วนจึงเน้นเรื่องของการบริหาร (administration) ในขณะที่ส่วนหนึ่งเน้นเรื่องของสาธารณะ (public) สำหรับคำถามต่อเนื่องก็จากองค์ความรู้ดังที่กล่าวข้างต้นจะมองในมิติที่ว่ารัฐประศาสนศาสตร์เป็นสหสาขาวิชาหรือวิชาที่เกิดจากการรวบรวมวิชาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน แล้ววิชาเหล่านั้นประกอบไปด้วยวิชาใดบ้าง กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามนี้มีตั้งแต่ 4 ถึง 7 วิชาหลักหรือรวมแล้วมีถึง 12 วิชาหลักเลยทีเดียว ซึ่งในเบื้องต้นมองได้ว่าผู้บริหารองค์การภาครัฐมีมุมมองเกี่ยวกับวิชาหลักภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์แตกต่างกัน โดยวิชาที่มีความถี่ของการตอบมากที่สุดคือ การเมืองและนโยบายสาธารณะ และทฤษฎีองค์การและพฤติกรรมองค์การ ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าผู้บริหารองค์การภาครัฐมองว่าวิชานโยบายสาธารณะมีเรื่องของ “การเมือง” ผสมอยู่ด้วยและที่มีการกล่าวถึงวิชาทั้งสองมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะสอดคล้องกับการให้ความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวคือ การเมืองและนโยบายสาธารณะน่าจะตอบสนองเป้าหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ คือการบริการสาธารณะ ในขณะที่ต้องมีวิชาทฤษฎีองค์การและพฤติกรรมองค์การ อันเป็นตัวแทนเรื่องของการบริหารเพื่อเป็น “มรรควิธี” ที่จะตอบสนองเป้าหมายข้างต้นนั่นเอง สำหรับวิชาอื่น ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงก็เ็นวิชาโดยทั่ว ๆ ไปที่เน้นองค์ประกอบหลักทางการบริหารไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคลหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (คน) เทคนิคการบริหาร (งาน) และการเงินการคลัง (เงิน) อย่างไรก็ตามก็มีวิชาอื่น ๆ ที่มาจากแนวคิดในเชิงวิชาการที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่น่ามีปรากฏจากการตอบของผู้บริหารองค์การภาครัฐแต่มีวิชาเหล่านั้นน่าจะมีสาเหตุมาจากเป็นองค์ความรู้จากพื้นฐานการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างและข้อคำถามยังเป็นไปในทำนองที่ว่าเป็นการถามถึงองค์ความรู้โดยทั่ว ๆ ไปเท่านั้น จึงปรากฏว่ามีการกล่าวถึงวิชาทางเลือกสาธารณะ การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบและการบริหารการพัฒนา แต่ที่น่าสนใจเป็นอย่างมากในทัศนะของผู้วิจัยคือ วิชา จริยธรรมทางการบริหาร การตรวจสอบติดตาม วิชากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการบริหารระหว่างประเทศ ซึ่งวิชาเหล่านี้ในทัศนะของผู้วิจัยน่าจะเกิดจากทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในองค์การภาครัฐ

สำหรับข้อคำถามเกี่ยวกับการนำวิชาต่าง ๆ ภายใต้ขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์มาประยุกต์ใช้เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงวิชาหลักที่มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้กล่าวถึง 4 วิชาหลัก คือ การเมืองและนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีองค์การ การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐ ซึ่งจะพบว่าวิชาทั้ง 4 ต่างมีความสำคัญในฐานะของเครื่องมือหรือองค์ประกอบหลักทางการบริหารดังที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้แน่นอน ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่คือร้อยละ 47 หรือเกือบครึ่งหนึ่งตอบว่าวิชาการเมืองและนโยบายสาธารณะเป็นวิชาที่มีความสำคัญมากที่สุดในแง่การนำไปประยุกต์ใช้ นั่นน่าจะแสดงว่า ผู้บริหารองค์การภาครัฐเห็นว่าการวางแผนและการ

ทำตามนโยบายเป็นสิ่งสำคัญที่สุด นอกจากนี้วิชาดังกล่าวโดยเปรียบเทียบกับอีก 3 วิชาถือว่าเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้จะมีนัยว่าผู้บริหารองค์การภาครัฐเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายนอกยังคงมีผลต่อองค์การภาครัฐมากกว่า นอกจากนี้สำหรับวิชาที่มีความสำคัญรอง ๆ ลงมา พบว่าโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคือวิชาเทคนิคทางการบริหาร (ร้อยละ 40) ทั้งนี้จะเกิดจากการมองว่าวิชาที่มีความสำคัญที่สุดนั้นมีความครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารครบถ้วนแล้ว แต่เพื่อให้กลไกดังกล่าวขับเคลื่อนได้อย่างถูกต้องหรือถูกทิศทางอย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคทางการบริหาร ซึ่งมีเทคนิคหรือวิธีการมากมายน่าจะช่วยเติมเต็มการนำวิชาต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของวิชาต่าง ๆ ภายใต้อบรมข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าโดยส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้มาก (ถึงร้อยละ 87) ทั้งนี้เชื่อว่าจะเกิดจากการมองภาพรัฐประศาสนศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายมาก และเมื่อถามถึงเหตุผลของการตอบจึงสามารถสรุปความได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อเรื่องความหลากหลายหรือความเป็นสหวิทยาการอย่างมาก กล่าวคือมีการตอบว่ารัฐประศาสนศาสตร์ดีเพราะได้ว่าเป็นทั้ง วิชา และกิจกรรม ความสามารถในการประยุกต์ใช้จึงมีความเป็นไปได้มาก แต่ขึ้นอยู่กับผู้นำไปปรับใช้ต่างหากที่จะมีความสามารถมากมายเพียงใด สำหรับข้อคำถามข้อสุดท้ายคือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการนำวิชาต่าง ๆ ภายใต้อบรมข้าราชการรัฐประศาสนศาสตร์ในการประยุกต์ใช้ ซึ่งมีคำตอบ 3 ลักษณะ คือเสนอให้มีการขยายขอบข่ายให้ครอบคลุมปัญหาระดับประเทศ เสนอให้มีการทราบขอบข่ายให้ครอบคลุมปัญหาระดับจุลภาค (โดยเฉพาะในระดับชุมชน) และเสนอให้สอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องในทุกขอบข่าย ซึ่งแม้ข้อเสนอแรกจะมีการตอบถึงร้อยละ 50 หรือครึ่งหนึ่งของผู้ตอบทั้งหมด แต่ก็มีข้อที่น่าสังเกตในทัศนะของผู้วิจัยว่าผู้บริหารองค์การภาครัฐหรือผู้ใช้บัณฑิตไม่ได้เน้นองค์ความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติมในเรื่องกระบวนการภายในระบบราชการหรือปัญหาของหน่วยงานภาครัฐเลย แต่กลับมองถึงปัญหาภายนอกองค์การภาครัฐซึ่งไม่ว่าจะเป็นปัญหาระดับประเทศ หรือระดับจุลภาคก็ถือเป็นปัญหาในระดับเป้าหมายทั้งสิ้น ส่วนการให้เพิ่มเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ก็เพียงเป็นกลไกของการเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดประสิทธิผลมากกว่า ซึ่งขอบข่ายตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตจึงอาจอนุมานได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมาย หรือ “end” มิได้เน้นที่กลวิธีหรือ “mean” ดังที่เข้าใจกัน

(3) การสังเคราะห์ภาพรวมขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ของนักวิชาการและผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับวิชาต่าง ๆ ภายใต้ขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์

สำหรับการสังเคราะห์ทัศนะของทั้งสองกลุ่มดังที่ได้รายงานผลการวิจัยในแต่ละกลุ่มโดยแยกเป็น 2 ประเด็นย่อย คือ ทัศนะที่มีต่อขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ในเชิงวิชาการ และในเรื่องการนำวิชาต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ อย่างไรก็ตามในการอธิบายภาพรวมจะไม่แยกเป็นประเด็นในการอภิปรายเพราะเป็นส่วนเพิ่มเติมและอยู่นอกเหนือขอบข่ายของงานวิจัยชิ้นนี้ (จากวัตถุประสงค์ 2 ข้อหลัก) แต่เพื่อให้ได้ภาพที่ครบถ้วนผู้วิจัยจึงเห็นสมควรกล่าวถึงภาพรวมจากผลของงานวิจัยเพื่อเป็นส่วนเสริมไว้ ณ ที่นี้ ทั้งนี้แม้จะมีได้แยกเป็น 2 ประเด็นย่อย แต่การอภิปรายก็ต้องอภิปรายตามลำดับประเด็นย่อยสำคัญทั้งสอง คือ สำหรับทัศนะของนักวิชาการและผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ในเชิงวิชาการ ซึ่งในภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีความเห็นค่อนข้างตรงกันว่าขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์เป็นเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์โดยเฉพาะมุมมองที่รัฐประศาสนศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับความหมายที่เป็นองค์ความรู้ด้านการให้บริการสาธารณะ และถ้าจะให้พิจารณาในกรอบหรือภายใต้นิยามเชิงปฏิบัติการของงานวิจัยชิ้นนี้ (และน่าจะเป็นนิยามเดียวกับที่กล่าวถึงประเด็นขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์โดยทั่ว ๆ ไป - ผู้วิจัย) พบว่ามีการกล่าวถึงขอบข่ายต่าง ๆ เป็นจำนวนมากและแตกต่างกันดังที่นักวิชาการ กล่าวถึงขอบข่ายต่าง ๆ ไว้นับสูงสุดถึง 7 ขอบข่าย และผู้บริหารองค์การภาครัฐกล่าวไว้มากถึง 12 ขอบข่าย ทั้งนี้ในเบื้องต้นพบว่ามี ความแตกต่างกับทัศนะที่ปรากฏในงานเขียนหรืองานวิชาการในหัวเรื่องขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ ดังที่กล่าวถึงในบทที่ 2 ค่อนข้างมาก เพราะในปัจจุบันมีการกล่าวถึงประเด็นขอบข่ายค่อนข้างจำกัด ซึ่งมักกล่าวไว้เพียง 5 ถึง 6 ขอบข่าย เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ น่าจะเกิดจากสาเหตุที่มีความจำเป็นต้องสรุปรวมเนื้อหาของหัวเรื่องดังกล่าวให้เหมาะสมแก่ผู้ศึกษา และเป็นกลุ่มของแนวคิดที่มีการจัดกลุ่มรวมกันเพื่อให้เกิดภาพที่ต้องตรงกันระหว่างนักวิชาการและผู้ศึกษา (โดยเฉพาะผู้ที่เพิ่งเริ่มศึกษา-ผู้วิจัย) ในขณะที่ทัศนะที่แท้จริง (ในที่นี้ขอกล่าวอ้างว่าเป็นทัศนะที่แท้จริงซึ่งได้มาจากวิธีการสัมภาษณ์) กลับปรากฏผลว่าขอบข่ายในทัศนะของทั้งนักวิชาการและผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้บริหารองค์การภาครัฐมีทัศนะที่กว้างขวางหรือลงละเอียดตามข้อเท็จจริงตามความเกี่ยวข้องระหว่างขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์และความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์เป็นอย่างมากซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะด้วยเหตุผลที่ว่ารัฐประศาสนศาสตร์ในทัศนะของวิชาที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นขอบข่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะกิจกรรม (หรือที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าบริหารรัฐกิจ) มีความสอดคล้องกับเรื่องของการบริการสาธารณะหรือการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่ย่อมมีความกว้างขวางและสลับซับซ้อนเป็นอย่างมากและมากขึ้นทุกขณะ ดังนั้นการตอบประเด็นเกี่ยวกับขอบข่ายโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับภาวะที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องค่อนข้างปกติเลขที่เดียวที่ต้องมีลักษณะที่กว้างขวางตามไปด้วย และจาก

ผลการวิจัยที่ผู้บริหารองค์การภาครัฐได้ตอบประเด็นดังกล่าวโดยมีจำนวนขอบข่ายมากกว่า นักวิชาการซึ่งน่าจะมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ในเชิงวิชาการ ยิ่งย้อมเป็นที่ประจักษ์ว่า เป็นไปตามกล่าวข้างต้น

ในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้ผู้วิจัยใช้คำถามที่สอดคล้องกันระหว่างทั้งสองกลุ่ม ซึ่งมี 3 ข้อหลัก ๆ เริ่มตั้งจากข้อคำถามที่ว่าวิชาใดเป็นวิชาสำคัญที่สุดภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ ในแง่การนำไปประยุกต์ใช้ นักวิชาการได้ตอบคำถามนี้ว่า “ไม่สามารถระบุได้” ในขณะที่ผู้บริหารองค์การภาครัฐตอบว่าคือวิชาการเมืองและนโยบายสาธารณะ และวิชาทฤษฎีองค์การและการจัดการสำหรับการอภิปรายผลจึงต้องพิจารณาจากสาเหตุของการตอบคำถามดังกล่าว ทั้งนี้ การที่นักวิชาการตอบว่าไม่สามารถระบุได้นั้นน่าจะมีสาเหตุเนื่องจากการที่นักวิชาการมีความเห็นว่าการประเด็นการประยุกต์ใช้และประเด็นในเชิงวิชาการมิได้แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะสาเหตุของการตอบของนักวิชาการที่กล่าวว่ามีขอบข่ายใดมีความสำคัญมากที่สุดคือ “เช่นเดียวกับในเชิงวิชาการ” แต่ก็มีข้อความกล่าวเสริมในคำตอบเกือบทั้งหมด รวมทั้งกับอีกส่วนหนึ่งที่ระบุวิชาที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ “แต่ถ้าจะให้ตอบว่าวิชาใดมีความสำคัญมากที่สุด ในแง่การนำไปประยุกต์ใช้ก็ดูเหมือนว่าน่าจะเป็นวิชานโยบายสาธารณะ” ซึ่งค่อนข้างตรงกับแนวคิดของผู้บริหารองค์การภาครัฐที่ตอบว่าวิชาที่มีความสำคัญมากที่สุดในการประยุกต์ใช้คือวิชาการเมืองและนโยบายสาธารณะ แต่ทั้งนี้ได้ให้เหตุผลที่แตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่ม เพราะกลุ่มนักวิชาการตอบว่าที่เห็นว่าเป็นนโยบายสาธารณะ เพราะเป็นขอบข่ายที่อุดช่องว่างระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในขณะที่ผู้บริหารองค์การภาครัฐเห็นว่าวิชาดังกล่าว เป็นวิชาที่เป็นตัวแทนการบูรณาการของวิชาต่าง ๆ ภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์เข้ามาไว้ด้วยกัน ซึ่งในจุดนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดกล่าวคือ สำหรับวิชาบูรณาการของรัฐประศาสนศาสตร์ในเชิงวิชาการน่าจะเป็นวิชาหลัก รัฐประศาสนศาสตร์มากกว่า แต่การที่ผู้บริหารองค์การภาครัฐ (ผู้นำไปปฏิบัติ -ผู้วิจัย) ตอบว่าเป็นวิชานโยบายสาธารณะนั้นแสดงว่าการตีความคำว่า “บูรณาการ” ของกลุ่มทั้งสองแตกต่างกัน ทั้งนี้บูรณาการสำหรับนักวิชาการน่าจะหมายถึงการรวมวิชาต่าง ๆ ภายใต้ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์เข้ามาไว้ด้วยกัน ในขณะที่บูรณาการสำหรับผู้บริหารองค์การภาครัฐ คือ การแปรแนวคิดหรือทฤษฎีให้ไปสู่การปฏิบัตินั่นเอง สำหรับวิชาที่มีความสำคัญรอง ๆ ลงมานักวิชาการตอบว่าแบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือวิชาที่เน้นองค์ความรู้ดั้งเดิม เช่น ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีองค์การ และอีกฝ่ายหนึ่งคือ องค์ความรู้ใหม่ ๆ เช่น การจัดการภาครัฐสมัยใหม่ เทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ ในขณะที่ผู้บริหารองค์การภาครัฐตอบว่าคือวิชาเทคนิคทางการบริหาร ซึ่งดูเหมือนว่าคำตอบของกลุ่มทั้งสองจะแตกต่างกันแต่ในทัศนะของผู้วิจัยกลับเห็นว่าคำตอบดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันอย่างมาก เพราะต่างฝ่ายต่างครอบคลุมสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะของวิชาและกิจกรรมร่วมกัน กล่าวคือ องค์ความรู้ใหม่และองค์ความรู้ดั้งเดิมของรัฐประศาสนศาสตร์ย่อมครอบคลุม เทคนิคทางการบริหาร และในทางกลับกันเทคนิคทางการบริหารย่อมครอบคลุมองค์

ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะตอบในทิศทางใดก็ดูเหมือนว่าจุดเน้นหรือวิชาสำคัญในลำดับรอง ๆ ลงมาที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ก็คือ เครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “การบริหาร” นั่นเอง

ประเด็นต่อมาคือการสอบถามถึงภาพรวมของการนำไปประยุกต์ใช้ซึ่งกลุ่มทั้งสองมีคำตอบที่สอดคล้องกันว่าวิชาต่าง ๆ ภายใต้อบรมของรัฐบาลประศาสนศาสตร์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้มาก แต่กลุ่มทั้งสองก็มีข้อเสนอแนะที่แตกต่างกัน กล่าวคือนักวิชาการได้ตอบคำถามนี้โดยอธิบายข้อเสนอแนะเป็น 3 ประการ คือ ให้เน้นเรื่องความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงของวิชาต่าง ๆ ให้วิชาต่าง ๆ มีการประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และให้มีการขยายขอบข่ายให้กว้างขวางขึ้น ในขณะที่ผู้บริหารองค์การภาครัฐเสนอว่าควรให้วิชาต่าง ๆ มีความครอบคลุมการแก้ปัญหาในระดับที่กว้างขึ้น และให้สอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อเสนอแนะมีความเหมือนกัน 1 ประเด็น คือ การเรียกร้องให้มีการขยายขอบข่าย ซึ่งก็น่าจะมีสาเหตุจากแนวความคิดเรื่องความกว้างขวางตามการตอบสนองความต้องการของประชาชนของรัฐบาลประศาสนศาสตร์นั่นเอง ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารองค์การภาครัฐกลับมีแนวโน้มที่เชื่อมั่นว่าวิชารัฐประศาสนศาสตร์สามารถประยุกต์ใช้มากกว่ากลุ่มนักวิชาการเสียอีก กล่าวคือมีข้อเสนอให้สอดแทรกเรื่องคุณธรรมฯ และให้มีความครอบคลุมการแก้ปัญหาในระดับที่กว้างขวางขึ้น ซึ่งน่าจะยืนยันว่าวิชาต่าง ๆ สามารถประยุกต์ใช้ได้แล้วเพียงแต่ต้องมีการเพิ่มรายละเอียดและความกว้างขวางมากขึ้นเท่านั้น ในขณะที่นักวิชาการมีข้อเสนอเรื่องความสามารถในการประยุกต์ใช้ได้จริงและการปรับใช้วิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

(1) ประเด็นวิธีการวิเคราะห์ สำหรับวิธีการวิเคราะห์ของงานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีทั้งจุดเด่นและจุดอ่อน เช่น แม้จะได้คำตอบที่ค่อนข้างตรงประเด็นแต่อาจไม่ได้ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นสำหรับการศึกษาประเด็นขอบข่ายจึงอาจใช้วิธีการวิเคราะห์อื่นๆ ประกอบด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น

(2) ประเด็นกลุ่มตัวอย่าง สืบเนื่องจากวิธีการวิเคราะห์ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้จำเป็นต้องกำหนดขนาดตัวอย่างในจำนวนที่จำกัดจากสาเหตุด้วยเงื่อนไขของเวลาและงบประมาณ โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้บริหารองค์การภาครัฐนั้นมีข้อจำกัดอยู่มากไม่ว่าจะเป็น การเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในจังหวัดเพียงจังหวัดเดียวและเลือกเฉพาะผู้บริหารองค์การภาครัฐประเภทข้าราชการประจำทั้งที่มี

ผู้บริหารองค์การภาครัฐประเภทหรือสายงานอื่นๆด้วยนอกจากนี้ยังอาจต้องศึกษาในแง่มุมของ
ผู้บริหารองค์การภาคเอกชนประกอบเพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับ ดังนั้นการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างจาก
ความหลากหลายดังกล่าวน่าจะอยู่ในขอบเขตการวิเคราะห์ที่ต้องการความลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับ
งานวิจัยในขั้นต่อไป